

LANGTIDSPLAN

FRILUFTSRÅDET VEST
2013 - 2017

Forslag til årsmøte 11.04.2013

Bli med **ut!**

INNHOOLD

1. INNLEDNING

- 1.1. Friluftsrådet Vest - Visjon
- 1.2. Formål og vedtekter
- 1.3. Nasjonale og fylkeskommunale føringer
- 1.4. Samarbeidspartnere
- 1.5. Langtidsplan

2. ARBEIDSOPPGAVER 2013 - 2017

- 2.1. Hovedmål for arbeidet
- 2.2. Sikring av friluftsområder
- 2.3. Tilrettelegging av friluftsområder
- 2.4. Drift av friluftsområder
- 2.5. Informasjon om friluftsliv
- 2.6. Aktivitetstiltak
- 2.7. Folkehelse
- 2.8. Plan og rådgiving

3. RESSURSER

- 3.1. Personell
- 3.2. Utstyr
- 3.3. Økonomi

4. VEDTEKTER

5. RULLERING AV PLANEN

1 INNLEDNING

1.1 Friluftsrådet Vest - «Bli med UT !»

Vår visjon er en enkel og grei oppfordring til alle - « Bli med ut! »

Friluftsrådet Vest (tidligere Nord-Rogaland og Sunnhordland Friluftsråd) ble stiftet høsten 1983, etter initiativ fra Rogaland fylkeskommune. Jæren Friluftsråd og Ryfylke Friluftsråd var da alt etablert, og en så verdien i å opprette et tilsvarende organ i vår region. Det ble dannet et samarbeid mellom kommunene Bokn, Haugesund, Karmøy, Sauda, Sveio, Tysvær, Vindafjord og Ølen. Senere har Etne, Fitjar, Stord, Kvinnherad og Bømlo kommune meldt seg inn i rådet, og Vindafjord og Ølen er blitt slått sammen til Vindafjord.

Friluftsrådet arbeider med mange ulike oppgaver:

- sikring, tilrettelegging og drift av regionale friluftsområder
- driftsoperatør i Vestkystparken.
- informasjon, holdningsskapende arbeid, aktiviteter
- rådgivning, høringsorgan i plansaker for kommuner, andre samarbeidsparter.
- kurs for ansatte i skole, SFO og barnehager
- naturveiledning for skoleklasser
- friluftsutstyrspakker i kommunene
- friluftsdager for nye landsmenn
- oppdrag for Statens Naturoppsyn og Fylkesmannen m.fl.

Blant de 22 friluftsrådene i landet, er vi av de friluftsråd som har størst bredde i vår aktivitet. Virksomheten blir finansiert gjennom kontingent fra medlemskommunene og med støtte fra stat og fylkeskommuner. Administrasjonen består i 2013 av 5 fast ansatte i 4,5 stilling. Vi forvalter 93 regionale friluftsområder pr 1.1.2013 og har en omsetning på ca. 13 millioner kroner (2012). Friluftsrådet leier kontorlokaler og lager i Aksdal, Tysvær kommune.

1.2 Formål

Friluftsrådet skal, i samarbeid med medlemskommunene, statlige og fylkeskommunale etater og andre, arbeide for å:

- a) Sikre friluftsområde av regional verdi ved kjøp eller avtaler, forvalte og drive disse på en naturvennlig og framtidsretta måte.
- b) Skape forståing og innsikt for friluftslivet sin verdi for helse, trivsel og miljø
- c) Informere om friluftsliv
- d) Arbeide for at friluftsliv blir en naturlig del av oppveksten til barn og unge
- e) Gi råd til medlemskommuner og andre i friluftslivsspørsmål.

1.3 Nasjonale og fylkeskommunale føringer

Friluftsløven (lov 28. juni 1957 nr. 16 om friluftslivet- siste revisjon 1.1.2012)
Friluftsløven regulerer allmennhetens rett til ferdsel og opphold i utmark.

Allemannsretten er nedfelt i friluftsløven. Allemannsretten gir deg rett til å ferdes og oppholde deg i utmarka i norsk natur. Den gjelder når du er i skogen, på fjellet, sjøen og elven, i vannene – uavhengig av hvem som er grunneier. Du kan også høste av naturen: plukke bær, sopp og blomster, eller fiske saltvannsfisk.

Allemannsretten gir rettigheter, men også plikter – vis hensyn!

Allemannsretten gir deg rettigheter, men også plikter, og det er viktig å være klar over at alle rettighetene som allemannsretten gir, er begrenset. Vi vil spesielt peke på plikten til å lukke grunder og holde hunder i bånd.

Fri ferdsel og opphold skal foregå uten nevneverdig ulempe for andre.

Allemannsretten tar sikte på å regulere bruken, slik at skadene på naturmiljøet blir minimale, og at konfliktnivået dempes. Friluftsløven definerer begrensninger i § 11 om god ferdselskultur. Noen aktiviteter er så belastende for grunneieren og naturen at de ikke kan regnes blant allemannsrettene.

Naturmangfoldloven (Lov 19. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold.)
Gjennom opprettelse av verneområder kan man sikre et representativt utvalg av norsk natur og beskytte truede arter og sårbare naturtyper. Samtidig vil verneområdene gi viktige rom for friluftsliv og naturopplevelse. De vanligste formene for områdevern er nasjonalparker, landskapsvernområder, naturreservater, biotopvern og marint verneområde.

Plan- og bygningsloven (Plan- og bygningsloven (Lov 2008-06-27 nr 71)
Plan- og bygningsloven er vår mest generelle lov om arealdisponering og består av to hovedelementer: arealplanlegging og byggesaksbehandling. Den nye plandelen i ny plan og bygningslov trådte i kraft 1. juli 2009. Loven skal bidra til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver, og gi grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser.

Friluftslivsmeldinga Stortingsmelding nr. 39 (00-01) om friluftslivet

DN – håndbok 30 -2011, Forvaltning av statlig sikrede friluftsområder

Folkehelsemeldinga Stortingsmelding nr. 16 (02-03) Resept for et sunnere Norge.

Idrettsmeldingen St.meld. nr. 14 (1999-2000) Idrettslivet i endring.

Samhandlingsreformen St. meld. nr. 47 (2008-2009) danner grunnlag for partnerskapsarbeidet med fylkeskommunene innen folkehelse.

Nasjonal handlingsplan for friluftsområder og strategi for aktivt friluftsliv er under utarbeidelse i Miljøverndepartementet våren 2013.

FINK -fylkesplan for friluftsliv, idrett, naturvern og kulturvern i Rogaland (2004)

Planen er nå (2013) under revisjon i fylket.

Aktiv Kvar Dag – Fylkesdelplan Hordaland for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv- 2008 -2012 – denne er også til revisjon i 2013

1.4 Samarbeidspartnere

Friluftsrådet har en jevnlig kontakt med følgende instanser og organisasjoner:

Friluftsrådernes Landsforbund (FL)

Rogaland fylkeskommune

Hordaland fylkeskommune,

Turlag og andre friluftsansjoner.

Statens Naturoppsyn – lokalt og nasjonalt.

Fylkesmannens miljøvernavdeling i begge fylker.

FNF – samarbeid i enkelt saker.

Karmsund Havnevesen – IUA aksjoner eller andre oppdrag.

Andre offentlige etater.

Kommunale og regionale planer:

Kommuneplaner

Fylkesplaner for friluftsliv (FINK i Rogaland - skal rulleres)

Forvaltningsplan for statlige friluftsområder

DN- Håndbok for forvaltning av statlige friluftsområder

Kommunale planer for idrett og friluftsliv

Partnerskapsavtaler innen folkehelse med fylkeskommuner

Kystsoneplaner

1.5 Langtidsplan

Langtidsplanen (LTP) er et redskap for styret og administrasjon i arbeidet med å utforme årsplaner og for å ivareta forvaltningen av friluftsområdene på en bærekraftig måte. Langtidsplanen bygger på føringer som gis på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå i ulike planer for friluftsliv, naturmangfold og folkehelse. Langtidsplanen er retningsgivende for alt arbeidet i regi av Friluftsrådet Vest i den perioden den gjelder for.

Det er utarbeidet forvaltningsplan for alle friluftsområdene som Friluftsrådet Vest forvalter i de ulike medlemskommunene. Forvaltningsplanen er en detaljert plan over hvert enkelt område som er i statlig eie, og den er laget på bakgrunn av krav fra Direktoratet for Naturforvaltning. Forvaltningsplanen danner utgangspunktet for statlig støtte til tiltak i friluftsområdene og er et viktig verktøy i arbeidet med å tilrettelegge friluftsområdene best mulig for publikum.

Forvaltningsplanen utgjør en grunnleggende basis for langtidsplanen, og sammen vil disse planene være et viktig verktøy for friluftsrådet arbeid med å legge til rette for et aktivt friluftsliv for regionens befolkning.

2 ARBEIDSOPPGAVER 2013 – 2017

Innen perioden tar vi sikte på å arbeide med mange ulike prosjekter innenfor planlegging, sikring, tilrettelegging, drift, stimulering og informasjon, samt rådgivning i forhold til plansaker i medlemskommunene. I tillegg skal vi også se nærmere på nye arbeidsfelt innenfor forebyggende helse i samarbeid med helsetjenesten i enkelte kommuner.

2.1 Hovedmål for arbeidet:

- Friluftsrådet skal sikre, tilrettelegge og drifte offentlige friluftsområder av regional verdi i sine medlemskommuner på en effektiv, bærekraftig og miljøvennlig måte.
- Friluftsrådet skal etter behov tilrettelegge områdene med parkeringplasser, toaletter, brygger, turstier/turveier, infotavler, skilt etc.
- Friluftsrådet skal informere om friluftsmulighetene og allemannsretten i sin region gjennom en aktiv bruk av brosjyrer, informasjonsplakater, radio, aviser og tv og egne nettsider.
- Friluftsrådet skal avgi uttalelser til større plansaker som har konsekvenser for friluftslivet i regionen.
- Friluftsrådet skal etablere og utvikle samarbeid med folkehelsekoordinatorer, frisklivssentraler, natur- og miljøverninteresserte og andre for å styrke friluftsarbeidet i regionen.
- Friluftsrådet skal gjennom tilrettelegging, informasjonsarbeid og

driftsforvaltning legge til rette for et godt og variert friluftslivstilbud til alle, uavhengig av sosialøkonomisk status, funksjonsnivå og alder.

- Friluftsrådet skal videreutvikle samarbeid med andre friluftsråd, offentlige forvaltningsnivå innen stat, fylke og kommuner, samt samarbeide med Friluftsrådernes Landsforbund, frivillige lag og friluftsansjoner.
- Friluftsrådet skal gjennomføre aktivitetsopplegg ovenfor skoleelever og andre grupper på en måte som stimulerer til økt deltakelse i friluftaktiviteter og virke utjavnende mellom ulike grupper av befolkningen.
- Friluftsrådet skal drive aktiviseringstiltak ovenfor nye landsmenn.
- Friluftsrådet skal være et kompetansesenter for friluftsliv i regionen.

2.2 Sikring

Mål:

Videreføre arbeidet med å sikre viktige friluftsområder i våre medlemskommuner som er avsatt til friluftsmål i kommune- og fylkesdelplaner for friluftsliv.

Tiltak:

Vi vil ha særlig fokus på sikring av områder som er nær der folk bor og som har en høy frekvens av brukere fra alle alders- og brukergrupper. Vi vil videreføre sikringsprosjektet «Nært og kjært», i samarbeid med Jæren friluftsråd.

2.3 Tilrettelegging i friluftsområder

Fra etableringen i 1983 er det utført en rekke ulike tilretteleggingstiltak som parkeringsplasser, turveier, toaletter, brygger og broer som skal gjøre det enklere for alle å kunne ta i bruk naturen og drive friluftsliv.

Mål:

Friluftsrådet Vest skal drive tilrettelegging av friluftsområder i samsvar med føringer gitt på nasjonalt og regionalt nivå til nytte og glede for alle, uavhengig av funksjonsnivå.

Tiltak:

Friluftsrådet Vest skal tilrettelegge friluftsområdene på en naturvennlig og bærekraftig måte. Friluftsrådet arbeider for å få til universell utforming av tilretteleggingen i flest mulig områder, slik at alle, uansett funksjonsevne kan komme seg ut på tur og drive friluftsliv.

2.4 Drift av friluftsområder

Mål:

Friluftsrådet Vest skal forvalte friluftsområdene med hensyn til naturgrunnet og sikre et miljøvennlig og effektivt driftsopplegg i samsvar med forvaltnings- og driftsplan. Områdene skal være presentable for brukerne hele året.

Tiltak:

Friluftsrådets ansatte står for drift og tilsyn med de fleste områdene vi forvalter. I tillegg vil vi videreføre samarbeidet med lokale tilsynsfolk og organisasjoner om drift av enkelte områder.

Vestkystparken (VKP)

Friluftsrådet Vest er en del av det regionale samarbeidet innenfor Vestkystparken, som inngår i Skjærgårdstjenesten langs resten av kysten til svenskegrensa. Dette innebærer at vi skal forvalte friluftsområder til sjø i Sunnhordland og Nord-Rogaland på en bærekraftig måte og delta i styret for Vestkystparken.

Samarbeidspartnere: Bergen og Omland Friluftsråd, Ryfylke Friluftsråd, Dalane Friluftsråd, Rogaland fylkeskommune, Hordaland fylkeskommune, Fylkesmannen i Rogaland, Fylkesmannen i Hordaland

Statens Naturoppsyn (SNO)

Friluftsrådet VEST er også en del av forvaltningsregimet for Statens Naturoppsyn, og utfører drifts- og skjøtselsoppgaver i friluft- og naturvernområder på land og i sjø. Her inngår blant annet lakseoppsyn. Samarbeidet innebærer utstrakt kontakt med fylkesmennes miljøvernnavdeling og de regionale SNO-representantene.

Samarbeidspartnere: Fylkesmannen i Rogaland og Fylkesmannen i Hordaland SNO, Direktoratet for Naturforvaltning.

2.5 Informasjon om friluftsliv

Uteinformasjon – skilting og gradering

Det er viktig at publikum finner fram til friluftsområdene vi forvalter, og at det er lett å orientere seg i området når de befinner seg der. Dette stiller store krav til skilting og merking til og på områdene. Friluftsrådet har som målsetting at alle områdene som forvaltes framstår som publikumsvennlige med hensyn til informasjon.

Når det gjelder informasjonstavler, skilt og merking, vil friluftsrådet følge de malene og retningslinjene som Direktoratet for naturforvaltning har utviklet for statlig sikrede friluftsområder. Vi følger også prinsippene fra Merkehåndboka (DNT) og den nye nasjonale standarden for skilting og gradering av turløyper, der det er naturlig.

Det er også viktig at informasjonen om og på områdene blir jevnlig oppdatert, og at oppsatte tavler og skilt blir vedlikeholdt og skiftet ut ved slitasje, skade og hærverk.

I noen grad vil friluftsrådet prøve å få frivillige enkeltpersoner, lag og foreninger til å

ta på seg «fadderoppgaver» i forbindelse med enkelte turløyper, slik at noe av merkinga og tilsynet kan utføres som dugnadsarbeid.

Mål:

Opprettholde og forbedre kvaliteten på uteinformasjonen i områdene.

Tiltak:

- Revidere eksisterende plakater og veivisere etter behov.
- Oppgradere eksisterende naturstier og merke disse.
- Vurdere tiltak i nye områder.
- Sette opp større informasjonstavler i enkelte viktige og mye brukte områder.

Samarbeidspartnere: kommunene, lokale ressurspersoner

Brosjyrer og media

Mål:

Opprettholde og forbedre informasjonen til befolkningen ved bruk av brosjyrer, internettsider og media

Tiltak:

- Etablere tett kontakt med media
- Revisjon av enkeltbrosjyrer etter behov
- Informere om allemannsretten - retter og plikter.
- Videreutvikle egne websider.
- Synliggjøring tiltak og områder på nettsidene og i media
- Forslag til helgeturer og aktiviteter
- Utvide samarbeidet med Turlaga og profilering i Friluftshuset i Haugesund.

Samarbeid med kommunene, interkommunale friluftsråd, enkeltpersoner, media, friluftsansjoner, turlag, skoler og barnehager.

2.6 Aktivitetstiltak

Mål:

**Motivere til fysisk aktivitet ved bruk av friluftsliv og naturen rundt oss.
Nå ut til størst mulig del av befolkningen, også til de som ikke driver friluftsliv.
Aktivisere de inaktive.**

Tiltak:

- Naturen som læringsarena - Naturveiledning for skoler og barnehager.
- Avholde kurs i friluftsliv for ansatte i skoler SFO og barnehager
- Være koordinator for Friluftslivets uke.
- Drive, vedlikeholde og videreutvikle tilbudet med utstyrsbaser i hver kommune.
- Støtte opp under lokale friluftstiltak i regi av samarbeidende organisasjoner
- Arrangere lavterskel friluftaktiviteter for utsatte grupper.
- Arrangere aktivitetsleirer i samarbeid med lokale lag og organisasjoner

- Være pådriver for å spre gode ideer om aktiviteter til flere kommuner

Samarbeidspartnere: frivillige organisasjoner, kommunene, ressurspersoner i lokalmiljø, turistforeningen og turlag

2.7 Folkehelse

Mål: Etablere samarbeid med folkehelsekoordinatorerne i de ulike medlemskommunene, samt videreutvikle samarbeidet med fylkeskommuner og kommuner.

Helseforebyggende aktiviteter

Dersom det er ønskelig vil vi stille vår kunnskap og våre friluftsutstyrsbaser til disposisjon for folkehelsetjenesten i medlemskommunene.

2.8 Plan og rådgivning

Mål: Opprettholde Friluftsrådet Vest som et rådgivende organ og som regionens kompetansesenter innen friluftslivsarbeid.

Friluftsrådet skal gi innspill til rullering av kommuneplaner og andre planer med betydning for friluftslivet på kommune og fylkesnivå.

Tiltak:

- Høringsorgan i plansaker for medlemskommunene/fylkeskommuner/ andre
- Aktiv medvirkning i spesielle saker.
- Delta i planarbeid –utvikle lysløypeanlegg Opheim - Fjellstøl
- Samarbeid med Friluftsrådernes landsforbund og Direktoratet for naturforvaltning

3 RESSURSER

3.1 Personell

Friluftsrådet har en dyktig stab med engasjerte og erfarne medarbeidere som har stor bredde i kompetanse og fagfelt. Dette setter oss i stand til å utføre mange oppgaver og tjenester som våre medlemskommuner, stat og fylke drar stor nytte av.

Kompetanseheving

Friluftsrådet har som målsetning at de ansatte skal ha gode muligheter til å oppdatere seg innen sine fagfelt. De ansatte skal gis mulighet til å delta på relevante kurs og seminarer lokalt, regionalt og nasjonalt. Studieturer for å sette seg inn i relevante saksområder og arbeidsfelt blir vurdert i forhold til økonomi og årsplaner.

Bemanning og kjøp av tjenester

Med økte faste inntektsrammer vil det være viktig å styrke bemanningen, både når det gjelder forvaltning og drift, men også innen andre deler av virksomheten. Vedlikehold og tilrettelegging i de 93 områdene vi forvalter, krever store ressurser. Praksisen

med å kjøpe tjenester hos lokale firma, enkeltpersoner og foreninger for å utføre tilretteleggings- og driftsoppgaver vil bli videreført på bakgrunn av de gode erfaringer vi har med dette opplegget. I den meste travle driftssesongen er det også behov for å ansatte ekstrahjelp for å håndtere oppgavene, og når de ansatte skal ha ferie.

3.2 Utstyr og materiell

Mål:

Båter, biler og annet driftsutstyr må være tilpasset de oppgavene vi til enhver tid er satt til å løse.

Tiltak:

Ny arbeidsbåt skal være på plass våren 2014. Vi vil vurdere investeringer i biler og annet relevant driftsmateriell. Samarbeid med enkelte kommuner kan være aktuelt.

3.3 Økonomi

Friluftsrådets økonomi baserer seg på medlemskontingent fra medlemskommunene og støtte til tiltak fra fylkeskommune og stat. Vi har også de senere år fått en del prosjektstøtte fra ulike sponsorer i regionen. Medlemskontingentens andel av friluftsrådets totale omsetning er gått ned fra 38 % i 1997 til 16 % i 2012. I samme periode har friluftsrådet utvidet sitt satsingsområde og bruker stadig mer ressurser på aktivitetstiltak ovenfor barn, ungdom og flerkulturelle. Antall friområder som friluftsrådet drifter og forvalter har økt fra 41 områder i 1996 til 93 områder i 2013.

Mål:

Opprettholde og øke statlige og fylkeskommunale bevilgninger til friluftsmål.

Arbeide for å heve medlemskommunenes andel av totalomsetningen.

Tiltak:

Fortløpende kontakt med bevilgende myndigheter. Arbeide for å øke den økonomiske støtten fra stat og fylkeskommuner i samarbeid med Friluftsrådernes Landsforbund.

Arbeide for å få en reel økning av medlemskontingenten i planperioden på 20 % i tillegg til den generelle indeksregulerte årlige økningen.

Utvikle samarbeidet med private sponsorer til konkrete tiltak i områdene.

4 VEDTEKTER

Vedtektene skal være dekkende for det arbeidet som utføres i Friluftsrådet Vest. Ved forslag om endringer skal det godkjennes av årsmøtet og alle medlemskommuner.

5 RULLERING AV LANGTIDSPLANEN

Langtidsplanen gjelder fra den blir vedtatt i 2013 og fram til 2017. Planen skal rulleres hvert fjerde år.

Bli med ut!

Friluftsrådet

VEST